

Nuorten seksuaalisuus

Käyttäjälähtöinen ja osallistava koulutusilta Itä-Helsingin Saappaan vapaaehtoisille

Veera Kattainen 1102532
Tiia Koljonen 1100411
Nelli Lönnrot 1100889
Elisa Turunen 1100408
Metropolia Ammattikorkeakoulu
Tukholmankatu 10
Kätilötyö (AMK), SHK11K1
Innovaatioprojekti XX00AB51-3006
Oppimistehtävä
18.12.2014
Ohjaajat: Liisa Rytönen-Kontturi

Sisällys

1	Projektin tausta ja lähtökohdat	1
1.1	Käyttäjälähtöinen hybridikampus.....	1
1.2	Käyttäjälähtöinen suunnittelu.....	1
1.3	Vapaaehtoistyö.....	2
1.4	Nuorisokulttuuri	2
1.4.1	Nuorten seksuaalisuus.....	3
1.4.2	Seksuaalikasvatus	5
2	Kohderyhmä ja hyödynsaajat.....	5
3	Projektin suunnittelu	7
3.1	Projektin sisällölliset tavoitteet	7
3.2	Projektin oppimisen tavoitteet.....	7
3.3	Aikataulut, vastuunjako ja viestintäsuunnitelma.....	7
3.4	Resurssit ja kustannusarvio	9
3.5	Riskien arviointi	9
4	Projektin toteutus	10
4.1	Koulutusillan suunnittelu ja valmistelu	10
5	Projektin arviointi	12
5.1	Koulutusillan arviointi	12
5.2	Mitä haasteita kohtasimme	13
5.3	Missä onnistuimme	14
	Lähteet.....	16

1 Projektin tausta ja lähtökohdat

Teimme innovaatioprojektimme osana Helsingin Myllypuroon valmisteilla olevaa Käyttäjälähtöistä hybridikampus -hanketta. Hanke on monialainen yhteistyö eri alojen kanssa ja suunnittelutyössä on tärkeää kuulla alueen toimijoita sekä asukkaita. Omassa innovaatioprojektissamme lähdimme tarkastelemaan alueen toimijoita oman osaamisemme ja asiantuntijuutemme näkökulmasta. Mieleemme tuli etsivää nuorisotyötä tekevä Itä-Helsingin Saapas, jonka päivystysalue kattaa myös Myllypuron alueen. Otimme yhteyttä Itä-Helsingin Saappaan toiminnasta vastaavaan nuorisotyönohjaajaan Juha Kasariin, kerroimme hankkeesta ja innovaatioprojektista sekä tiedustelimme hänen halukkuuttaan yhteistyöhön. Tässä vaiheessa ryhmällämme ei ollut vielä ajatusta eikä ehdotusta projektin tarkemmasta sisällöstä ja toimme Juha Kasarillekin esille, että hänellä on mahdollisuus ehdottaa, jos hänellä on toiveita tai jopa valmiina jokin projekti-idea, jolle tarvitsisi tekijät. Juha Kasari oli kiinnostunut yhteistyöstä ja sovimme tapaamisen hänen kanssaan.

1.1 Käyttäjälähtöinen hybridikampus

Innovaatioprojektimme on osa Metropolian ammattikorkeakoulun käyttäjälähtöinen hybridikampus -hanketta. Hankkeen tarkoituksena on kehittää Helsingin Myllypuroon ja Arabianrantaan tulevia opiskelijakampusalueita ja niiden palveluita. Hanke on monialainen yhteistyö Metropolian eri koulutusalojen kanssa ja suunnittelutyössä kuullaan alueiden toimijoita sekä asukkaita. Hybridikampuksen on määrä tarjota opiskelijoille asu- mispalveluja, 24/7 tutkijakammioita, yrityshautomon, kerhotiloja sekä lähialueen asukkaiden erityistarpeisiin suunnattuja erilaisia palveluita, kuten kahviloita ja ravintoloita. Suunnittelutyön lähtökohtana on käyttäjälähtöisyys ja kiinteistöläheisyys.

1.2 Käyttäjälähtöinen suunnittelu

Käyttäjäkeskeisessä suunnittelussa keskitytään suunnittelemaan esimerkiksi kohdetta, tilaa tai palvelua niin, että se valmistetaan vastaamaan juuri käyttäjän tarpeisiin. Käyttäjältä selvitetään tämän tarve, jonka perusteella suunnitellaan asia, jota käyttäjä tarvitsee. Käyttäjälähtöisessä suunnittelussa käyttäjä ei yleensä ole osa tiimiä, mutta hänen äänensä tulee tulla kuuluvaksi (Sanders 2002:1.) ja hänen aktiivinen osallistumisen on oleellista kohteen vaatimusten ymmärtämiseksi (Vredenburg – Mao – Smith – Paul 2002:472). Ammatinharjoittajat saattavat tarvita pientä ohjausta, jotta voidaan

löytää tekniikoita, jotka sopivat heidän tilanteeseensa parhaiten (Muller – Wildman – White 1993: 26). Ihmiset haluavat osallistua suoraan prosessin suunnitteluun, sekä ilmaista itseään. (Sanders 2002:2.)

1.3 Vapaaehtoistyö

Vapaaehtoistoiminta tapahtuu tavallisten ihmisten ehdoin ja taidoin (Lehtinen 1997). Vapaaehtoistyö on vuorovaikutuksellista yksittäisten ihmisten auttamista ja tukemista sekä järjestöjen hyväksi tehtyä toimintaa. Vapaaehtoistyötä ei tehdä taloudellisena yritystoimintana, sen tekemisestä ei saada rahallista korvausta ja sitä tehdään ilman pakkoa. Vapaaehtoistyö on organisoitua toimintaa, johon vapaaehtoiset valmennetaan tai koulutetaan. Melkein kaikessa vapaaehtoistyössä tarvitaan ihmissuhdealan osaamista. (Porkka 2009.)

Suomessa reilu kolmasosa tekee vapaaehtoistyötä lähes 18 tuntia kuukaudessa, nuoret tätäkin enemmän. Väestöryhmittäin aktiivisuudessa ei ole juuri eroja; miehet, naiset, nuoret ja vanhat osallistuvat kaikki lähes yhtä paljon. Suosittuja vapaaehtoistoiminnan aloja ovat urheilu ja liikunta, terveys- ja sosiaaliala sekä lasten ja nuorten kasvatus. 80 prosentilla suomalaisista vapaaehtoisista motiivina oli halu auttaa. Suomalaiset haluavat vapaaehtoistyöltä myös oppimiskokemuksia, ystäviä sekä mielekästä tekemistä. (Vapaaehtoistoiminta 2014.)

1.4 Nuorisokulttuuri

Nuorisokulttuurissa on nähtävissä erilaisia ryhmittymiä, jotka eroavat tavoiltaan, pukeutumiseltaan ja muodoiltaan. Ryhmistä suurin on tavikset, johon määrittävät itsensä myös monet ulkoisesti muuhun ryhmään kuuluvat. Tavikset eivät koe erottautuvansa muista nuorista tietoisesti pukeutumisella tai muilla ulkoisilla symboleilla. Toinen yleinen ryhmä on rap/hip-hop -tyylisuunta, jonka juuret juontavat yhdysvaltalaisesta katu-kulttuurista 1980-luvulla. Tyyliisuunta pitää sisällään paljon erilaisia variaatioita. Yksi näkyvimmistä tyylisuunnista on hevarit, joka on myös hyvin pirstaleinen, siihen kuuluu monia erilaisia alakategorioita. Skeittarit puolestaan ovat hyvin lähinnä poikia ja nuoria miehiä, mutta skeittaus on nykyään enemmän harrastus kuin alakulttuurinen ilmiö. Muita alakulttuurisia ryhmiä ovat skinit ja uusskinit, gootit ja punkkarit. Näistä ryhmistä erottuvana tyylisuuntana ovat pissikset. Nimitystä on alun perin käytetty haukkumanimenä humalaiselle tytölle, joka pissii julkisella paikalla. Nykyisin pissikset ovat tie-

tynlaisiin seksuaalisesti provosoiviin vaatteisiin pukeutuvia tyttöjä, jotka käyttävät runsaasti meikkiä, tupakoivat ja käyttävät runsaasti alkoholia. Miespuolisia pissiksiä kutsutaan muun muassa fruiittareiksi ja pissa-Lasseiksi. Pissiksiin suhtaudutaan nuorison keskuudessa usein nuivasti. Nuoret eivät kuitenkaan itse välttämättä koe olevansa jonkin tietyn alakulttuurin jäseniä, vaikka heidän vaatetuksensa, korunsa ja meikkinsä siihen viittaisivatkin. (Salasuo 2007: 38–45.)

Nuorisosta on Salasuon tutkimuksen mukaan löydettävissä kolme erilaista teemaa ulkoihin symboleihin liittyen. Itsemäärittelyn puuttuminen, jossa nuoret eivät edusta tietynlaista tyyliisuuntaa, vaan vaihtavat tyyliä jopa päivittäin. Erilaisuuden hyväksyminen, joka kiteytyy nimenomaan tyyliin ja pukeutumiseen. Ryhmien heterogeenisyys, joka viittaa siihen, että nuorille ei ole merkityksellistä tyyliisuunta vaan muut tekijät, kuten se, että ”on hyvä tyyppi”. Nämä ilmiöt aiheuttavat negatiivisena puolena normien hämmärtymisen, josta seuraa muun muassa alentunut kynnys tehdä päihdekokeiluja. Positiivinen puoli on suvaitsevaisuus. (Salasuo 2007: 47–54.)

1.4.1 Nuorten seksuaalisuus

Väestöliitto määrittelee nuoruusiän alkavaksi 10–12 vuotiaana ja päättyväksi 18–20 vuotiaana. Murrosikä on suurin piirtein 2–5 vuoden ajanjakso nuoruusiän alusta. Biologia suojaa keskeneräistä murrosikäistä nuorta arkuudella ja ujoudella. Murrosikä on herkkyyss aikaa, jonka arkuutta ja ujoutta peitellään tietynlaisella kovuudella. Tällöin nuori korostaa pukeutumistaan sekä käyttäytymistään ja esittää isompaa kuin oikeasti on. (Väestöliitto 2014a.) Seksuaalisuus on ihmisen tapa kokea ja aistia mielihyvää psyykkisin, fyysisin ja biologisin tavoin. Seksuaalisuus on osa jokaista ihmistä ja jokainen kokee sen omalla tavallaan. (Väestöliitto 2014b.)

Väestöliiton seksuaalisuuden portaat -ajatusmallin mukaan seksuaalisuuden kehityksessä on kolme vaihetta: uneliaisuus, herkistyminen ja rohkaistuminen. Uneliaisuus on yleensä pikkulapsena koettu seksuaalisuuden kehityksen vaihe. Herkistyminen on murrosikäisen kehitysvaiheeseen kuuluva ja rohkaistuminen varhaisaikuisuuteen kuuluva seksuaalisuuden kehitysvaihe. (Seksuaalinen kehitys 2014.) Murrosiässä tapahtuu nuoren vartalossa ja psyykkisessä kehityksessä suuria muutoksia, jotka saattavat aiheuttaa nuoressa kysymyksiä ja huolta. Nuoren tulisikin saada tietoa omasta kehityksestään ennen hämmennyksen hetkeä. Nuori tarvitsee tukea kehitykseen ja kasvuun läheisiltä aikuisilta ja muilta nuoren elämään osallistuvilta tahoilta. (Seksuaalinen kehitys 2014.)

Itsensä tutkiskeleminen, muiden ihmisten tarkkaileminen ja itsensä vertaileminen ovat iso osa nuoren seksuaalisuutta. Nuori pohtii koko ajan sitä, onko hän normaali ja tällöin hänellä tulisikin olla oikea ja terve vertailupinta. Nuoruusiässä on normaalia kokeilla erilaisia seksuaalisia suuntautumisja ja viimeistään loppuvaiheessa nuoruusikää nuori tiedostaa oman seksuaalisen suuntautumisensa. Nuoren kehossa alkaa tapahtua seksuaalisia reaktioita hormonitoiminnan kiihtyessä. Murrosiässä itsetyydytys on normaalia ja turvallinen tapa tutustua omaan kehoonsa. Ihmiselämän suurimmat muutokset koe-taan nuoruusiässä, jolloin nuori löytää omat asenne- ja toimintamallinsa herkkyyssvai-heen kautta. Näillä nuori rakentaa perustuksensa koko aikuisuutta varten. (Väestöliitto 2014b.)

Seksuaalinen identiteetti kypsyi noin 16–25 vuotiaana. Peruskoulun päättyessä ei ku-kaan ole vielä valmis. Seksuaalisen identiteetin löytäminen ja oman seksuaalisuuden haltuunotto tarkoittaa sitä, että löytää ja tunnistaa ja hyväksyy oman seksuaalisen suuntautumisensa, hyväksyy itsensä seksuaalisena olentona ja ymmärtää seksuaali-suuden olevan osa itseään. (Kätilöliitto 2013: 9.)

Taulukko 1. Nuorten seksuaalikokemuksia. (THL 2014.)

	Helsinki	Koko maa
Sukupuoliyhdyntämisessä olleet, 8. ja 9. luokan oppilaista v.2013	20,7 %	22,4 %
Ei ehkäisyä viimeisimmässä yhdyntämisessä, 8. ja 9. luokan oppilaista v. 2013		16,3 %
Kokenut seksuaalista väkivaltaa joskus tai toistuvasti, 8. ja 9. luokan oppilaista v.2013	15,8 %	14,2 %
Sukupuoliyhdyntämisessä olleet, ammatillisen op-pilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista v. 2013	67,9 %	64,0 %
Sukupuoliyhdyntämisessä olleet, lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista v. 2013	42,2 %	41,7 %
Kokenut seksuaalista väkivaltaa joskus tai toistuvasti, ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista v.2013	23,1 %	21,0 %

Kokenut seksuaalista väkivaltaa joskus tai toistuvasti, lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista v.2013	17,8 %	15,7 %
Ei ehkäisyä viimeisimmässä yhdynnässä, lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista v. 2013		7,1 %
Ei ehkäisyä viimeisimmässä yhdynnässä, ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista v. 2013		12,5 %

1.4.2 Seksuaalikasvatus

Seksuaalikasvatus on riskikäyttäytymisen ehkäisyä. Se on itsetuntemuksen, itseluottamuksen ja positiivisen minäkuvan vahvistamista, oikeanlaisten asenteiden siirtämistä ja aikuisten tukea. Seksuaalikasvattaja on koko nuoren ympärillä oleva maailma; koti ja perhe, koulu, harrastukset, ystävät sekä media. Koti ja perhe ovat suurimmat vaikuttajat nuoren elämässä. Kodin arvomaailma, asenteet ja käyttäytymismallit määrittävät nuoren maailmaa ja näin ollen myös nuoren seksuaalisuutta. Koulu seksuaalikasvattajana on myös vertaansa vailla, koska koulu tavoittaa myös ne nuoret, joiden kasvuympäristöt eivät anna terveitä malleja. (Väestöliitto 2014.)

Siinä vaiheessa kun nuori alkaa irrottautua omista vanhemmistaan, harrastusten valmentajilla ja muilla ohjaajilla on suuri rooli nuoren elämässä. Näihin aikuisiin nuori voi luottaa enemmän kuin omiin vanhempiinsa. Ystäväpiiri on iso osa nuoren maailmaa ja nuorten keskuudessa luodaan omat säännöt sille, millainen on normaali. Ystäväpiireissä liikkuu helposti vääränlaista tietoa. Myös media muokkaa vahvasti nuoren käsitystä normaaliudesta, varsinkin liittyen ulkonäköön. Tämä on suuri haaste, koska nuori haluaa tulla hyväksytyksi, mutta median luomien epärealististen mielikuvien tavoittelu voi tuoda riittämättömyyden ja alemmuuden tunteita sekä lopulta huonon itsetunnon. (Väestöliitto 2014.) Jokaisen nuoren on tärkeä saada tietoa itsemääräämisoikeudesta, oman ja toisen kehon arvosta sekä keinoista suojautua väkivallalta ja hyväksikäytöltä (Kolari 2007).

2 Kohderyhmä ja hyödynsaajat

Ennen tapaamista Juha Kasarin kanssa pohdimme, mikä olisi se käyttäjäryhmä, jolle projektia lähtisimme ideoimaan ja työstämään. Koska käyttäjälähtöisyys oli ensisijainen asia projektissa, oli meillä paljon vaihtoehtoja kohderyhmän valintaan. Vaihtoehtoja olivat esimerkiksi Itä-Helsingin Saappaan kohtaamat nuoret, Itä-Helsingin Saappaan vapaaehtoistyöntekijät tai Myllypuron alueen nuorten vanhemmat. Lähdimme pohtimaan vaihtoehtoja sitä kautta, mitä erikoisosaamista meillä olisi tarjota kyseisille käyttäjäryhmille, kun painopisteenä ovat nuoret. Me kättilöopiskelijoina sekä tulevana kättilöinä olemme seksuaali- ja lisääntymisterveyden asiantuntijoita. Nuorten seksuaalisuus on vasta etsimässä omaa muotoaan ja nuoret tarvitsevat tähän tukea turvallisilta aikuisilta, joita myös Saappaan vapaaehtoiset edustavat nuorille. Lähdimme työstämään projekti-ideaa tältä pohjalta ja esitimme sen Juha Kasarille, joka kiinnostui asiasta kovin. Kävimme yhdessä läpi myös muita vaihtoehtoja, mutta päätimme, että suunnitellamme koulutuskerran Itä-Helsingin Saappaan vapaaehtoistyöntekijöille aiheena nuorten seksuaalisuus. Juha Kasari kertoi, että Itä-Helsingin Saappaan vapaaehtoistyöntekijöiden koulutuksen sisältöön kuuluu nuoren biologista kehitystä ja kehityspsykologiaa, mutta nuoren seksuaalisuutta ei käsitellä. Yhdessä Juha Kasarin kanssa olimme sitä mieltä, että Saappaan vapaaehtoisille olisi hyödyllistä saada tietoa nuorten seksuaalisuudesta, jotta he saisivat lisää eväitä nuorten kohtaamiseen.

Saapastoiminta on saanut alkunsa vuonna 1972 Keimolasta, jossa järjestettiin kolmipäiväinen festivaali Keimola-rock. Ulkomailta kantautui viestejä, että Keimolan rock-tapahtuma tulisi aiheuttamaan riskitilanteita tapahtumaan saapuville nuorille muun muassa alkoholin ja huumeiden käytön osalta. Helsingin ja Vantaan seurakuntien nuorisotyöntekijöitä lähti ennakkotietojen perusteella partioimaan Keimolaan eikä suinkaan turhaan. Tapahtuma-alueella oli runsasta alkoholin käyttöä sekä nopeasti muuttuvat sääolosuhteet. Tästä toiminta laajeni ensin suurien kaupunkien festivaaleille ja tämän jälkeen jo 1970-luvun puolivälissä alkoi paikkakuntakohtainen ja säännöllinen etsivän nuorisotyön toiminta. Vuonna 1975 toiminta sai nimekseen Palveluoperaatio Saapas. (Palveluoperaatio Saapas 2014.)

Palveluoperaatio Saappaan toimintaidea on, että koulutetut täysi-ikäiset henkilöt päivistävät viikonloppuisin tietyillä alueilla ja alueen nuorisotapahtumissa. Vapaaehtoiset keskustelevat nuorten kanssa, antavat ensiapua ja tarvittaessa kuljettavat kotiin tai muualle avun piiriin. Työn perustana on vapaaehtoisuus, luottamus, avoimuus sekä jokamiehen oikeudet ja velvollisuudet. Suomessa saapasryhmiä on noin kaksikymmentä ja vapaaehtoisia noin 500. Itä-Helsingissä saapastoiminta alkoi vuonna 1986 ja hei-

dän vapaaehtoistyöntekijät päivystävät Itä-Helsingin kaduilla lähinnä perjantai-iltaisina, joskus myös lauantaisin. (Palveluoperaatio Saapas 2014.) Vuonna 2013 Itä-Helsingin Saappaalla oli päivystyksiä 46, joissa kohdattiin yhteensä yli 1200 nuorta. Vuoden aikana päivystykseen osallistui yhteensä 37 vapaaehtoista päivystäjää.

3 Projektin suunnittelu

3.1 Projektin sisällölliset tavoitteet

Projektin tavoitteena on kertoa nuoren seksuaalisuudesta Itä-Helsingin Saappaan vapaaehtoistyöntekijöille. Tavoitteenamme on toteuttaa projekti käyttäjälähtöisesti ja tuottaa aiheesta jonkinlainen koulutusmateriaali Itä-Helsingin Saappaan käyttöön. Tavoitteenamme on, että pitämämme tilaisuus antaisi vapaaehtoistyöntekijöille työkaluja nuorten kohtaamiseen ja näin ollen se auttaisi myös nuoria oman seksuaalisuutensa saralla.

3.2 Projektin oppimisen tavoitteet

Projektin tavoitteena on ensisijaisesti se, että meidän projektiryhmä oppisi projektitaitoja, kuten projektinhallintaa, projektiviestintää, projektin aikataulun tekoa ja siinä pysymistä, yhteistyökumppaneiden kanssa työskentelyä ja projektin eri vaiheiden tiedostamista sekä työstämistä. Tavoitteenamme on myös vastaanottaa palautetta siitä, miten olemme onnistuneet sekä arvioida myös itse omaa työskentelyämme projektin aikana.

3.3 Aikataulut, vastuunjako ja viestintäsuunnitelma

Projekti alkoi yhteisellä luennolla 10.10.14, jolloin käytiin läpi projektin sisältöä ja yleisistä aikataulutusta, sekä jaettiin ryhmät ja aiheet. Tästä ryhmämme aloitti kyseisen projektin suunnittelun ja ensimmäinen palaveri pidettiin 16.10.14 ja ensimmäinen tapaaminen Juha Kasarin kanssa 17.10.14. Itse projektin esittelytilaisuus oli Myllypurossa 21.11.14 ja lopullisen tuotoksen palautus 28.11.14. Koulutuspäivässä esitimme oman koulutusmateriaalimme, jonka olemme innovaatioprojektina luoneet. Pidimme koulutuksen Saappaan vapaaehtoisille 20.11. klo 18 heidän saapaskoulutusillassaan. Projektin aikataulut näkyy taulukossa 3.

Jaoimme vastuutehtävät projektiryhmän kesken kiinnostuksen ja osaamisen mukaan. Vastuualueet kullekin projektiryhmän jäsenelle näkyvät taulukossa 2.

Taulukko 2. Projektin vastuunjako.

Projektin vastuutehtävät	
Tehtävä	Vastuuhenkilö
Projektipäällikkö	Tiia Koljonen
Viestintävastaava	Nelli Lönnrot
Projektityöntekijä	Elisa Turunen
Graafinen vastaava	Veera Kattainen
Projektiohjaaja	Liisa Rytkönen-Kontturi
Yhteistyökumppani	Juha Kasari

Olemme olleet yhteydessä innovaatioprojektia ohjaavaan opettajaan sähköpostitse ja tavanneet häntä innovaatioprojektiryhmien välisissä tapaamisissa sekä ohjauskäynnillä. Olemme viestineet yhteistyökumppanimme toimivan Itä-Helsingin Saappaasta vastaavan nuorisotyöohjaaja Juha Kasarin kanssa puhelimitse, sähköpostitse ja myös tavanneet hänet. Olemme tiedottaneet Itä-Helsingin Saappaan suljetussa Facebook-ryhmässä heille suunnatusta koulutuksesta. Projektiryhmän sisällä olemme viestineet käyttäen eri sosiaalisen median palveluja. Puhelimen WhatsApp-viestisovelluksessa meillä on oma ryhmä, jossa sovimme tapaamiset ja jaamme ajatuksia ja ideoita innovaatioprojektiimme liittyen. Mietimme WhatsAppin avulla esimerkiksi nuorten seksuaalisuuteen liittyviä kysymyksiä vapaaehtoistyöntekijöille suunnattuun kyselylomakkeeseen, jonka julkaisimme Saappaan Facebook-sivustolla, jossa he voivat käydä vastaamassa kyselyyn. Koulutustilaisuutemme järjestettiin 20.11, jossa pidimme suunnittelemamme koulutuksen Saappaan vapaaehtoisille. Julkaisimme työmme myös Myllypurossa 21.11. Metropolian Hybridikampus-hanke tapahtumassa.

Taulukko 3. Projektin aikataulus.

	vko 42	vko 43	vko 44	vko 45	vko 46	vko 47	vko 48
Tapaaminen projektiryhmänä	X	X	X	X	X	X	X
Tapaaminen Saappaan kanssa	X					X	
Projektisuunnitelma valmis		X					

Kyselyiden lähettäminen Saappaalle			X				
Projektiryhmäohjaus opettajan kanssa				X			
Kyselyn vastausten analysointi				X			
Materiaalin tuottaminen				X	X	X	
Toimintamalli valmis					X		
Koulutustilaisuus Saappaan vapaaehtoisille						X	
Työn viimeistely ja esittely						X	
Työn hienosäätö ja palautus							X

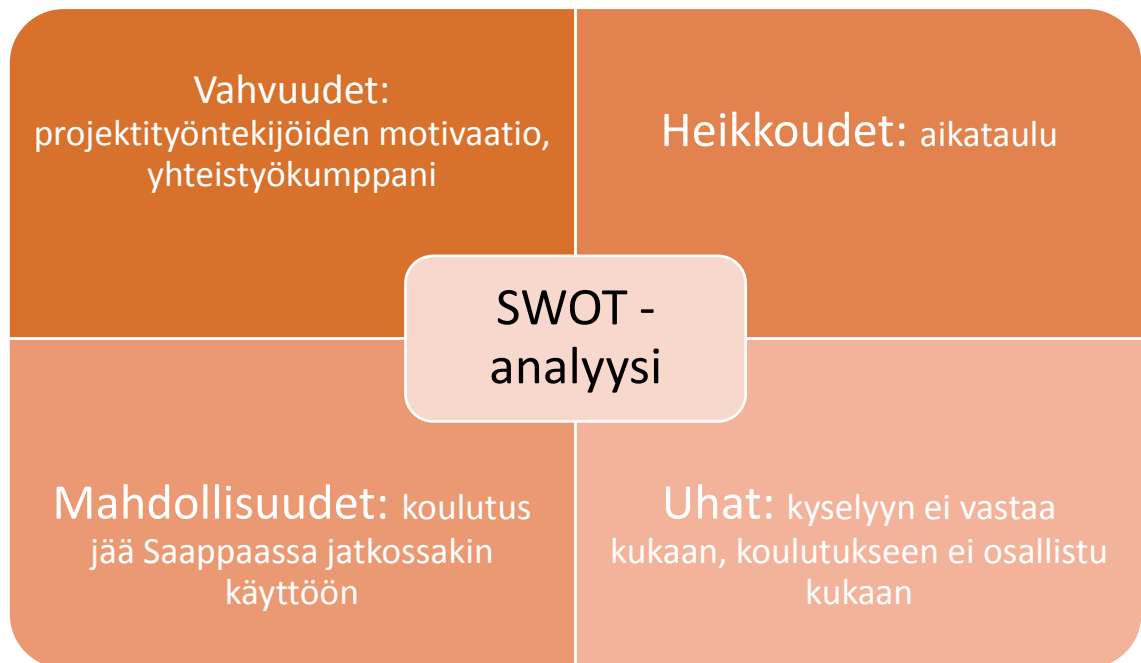
3.4 Resurssit ja kustannusarvio

Innovaatioprojektimme laajuus on 5 opintopistettä, joten se tekee yhteensä 135 tuntia työskentelyä opiskelijaa kohti, yhteensä tämä tekee 540 työtuntia. Teemme innovaatioprojektia koulullemme ja Itä-Helsingin Saapas on yhteistyökumppanimme. Rahallisia kustannuksia projektista ei tule kertymään. Koneet ja laitteet joita käytämme työmme tekemiseen, ovat Metropolia Ammattikorkeakoulun tietokoneet ja tarvittaessa kotitietokoneemme.

3.5 Riskien arviointi

Arvioimme innovaatioprojektimme riskejä SWOT-analyysin avulla. SWOT-analyysi on yleisesti käytetty yritysmaailmassa mahdollisuuksien, uhkien, vahvuuksien ja heikkouksien arviointiin ja se soveltuu käytettäväksi kaikenlaisissa organisaatioissa (Nelikenttä-analyysi-SWOT 2014). Projektissamme suurin riski on aikataulut. Työn tulee olla valmis hyvin lyhyessä ajassa, joten riski aikataulussa pysymiseen on melko suuri. Riskeihin kuuluu myös vapaaehtoisten aktiivisuus vastaamisen suhteen heille ennakoon tehtyyn kyselyyn siitä, mitä he haluavat nuorten seksuaalisuudesta tietää. Itse koulutustilaisuuteen osallistujien määrä on myös riski, mikäli koulutukseen osallistuu vain muutama Itä-Helsingin Saappaan vapaaehtoisista. Ryhmämme toimii hyvin yhteen ja jäsenemme ovat motivoituneita työhön, joten henkilöriskejä ei ainakaan näillä näkymin

ole. Olemme myös saaneet projektiin sitoutuneen yhteistyökumppanin, joka on suuri vahvuus projektin etenemisen kannalta. SWOT-analyysimme on myös kuviona alla.

Kuvio 1. Innovaatioprojektin SWOT-analyysi.

4 Projektin toteutus

4.1 Koulutusillan suunnittelu ja valmistelu

Tapasimme innovaatioprojektiin osallistuvien opiskelijoiden ja projektia vetävän opettajan kanssa infotunnilla 10.10. Saimme yleistä infoa siitä mitä innovaatioprojekti pitää sisällään ja mikä projektin tarkoituksena on. Tunnilla meille esiteltiin Metropolian käytäjälähtöinen hybridikampus-hanke ja kuinka sen tulisi olla osa projektiamme. Sen jälkeen jaoimme ryhmät ja pohdimme mahdollisia yhteistyökumppaneita innovaatioprojektillemme.

Eräs ryhmäläisistämme sai idean Itä-Helsingissä toimivasta Saappaasta, jonka kanssa voisimme tehdä yhteistyötä. Otimme yhteyttä sähköpostitse Itä-Helsingin Saappaan toiminnasta vastaavaan nuorisotyönohjaaja Juha Kasariin ja kysyimme olisivatko he halukkaita tekemään yhteistyötä Metropolia Ammattikorkeakoulun hybridikampus-hankkeen kanssa. Juha Kasarilla ei ollut antaa mitään varsinaista ideaa, mutta sovimme, että pohdimme ryhmän kesken potentiaalisia aiheita, jotka voisivat tuoda uutta

tietoa ja näkökulmaa Itä-Helsingin Saappaassa työskenteleville vapaaehtoisille. Muutamasta toteutusehdotuksesta ehdottomasti käyttäjälähtöisimmäksi nousi koulutusmateriaali, jonka aiheena olisi nuorten seksuaalisuus. Aihe oli nuorisotyönohjaaja Juha Kasarille mieleinen ja sovimme, että teemme kyselyn aiheeseen liittyvistä kysymyksistä Itä-Helsingin Saappaan vapaaehtoisille.

Teimme kyselyn (Liite 1.), jotta saisimme tietoa, mitä he haluaisivat nuorten seksuaalisuudesta kuulla. Laadimme kysymykset, jotka yhteyshenkilömme Juha Kasari syötti Webropol-ohjelmaan ja laittoi tämän digitaalisen kyselylomakkeen vapaaehtoistyöntekijöille suljetussa Facebook-ryhmässä. Kysely sisälsi avoimia ja suljettuja kysymyksiä sekä yhden monivalintakysymyksen. Vastaamisaikaa kyselylle annettiin viikko ja siihen vastasi yhteensä 13 vapaaehtoistyöntekijää. Vastauksien perusteella mielenkiintoisimmiksi aiheiksi nousivat nuoret ja median luoma kuva seksuaalisuudesta, seksuaalista väkivaltaa kokenut nuori sekä nuoren seurustelu ja seksuaaliset kokemukset. Tätä kysymme suljetulla kysymyksellä, johon vastatessa sai valita itselle mieluisimmat vaihtoehdot 6 eri vastausvaihtoehdosta. Avoimissa kysymyksissä nousi esiin vapaaehtoistyöntekijöiden toive saada tietoa siitä, mihin he voisivat nuoren ohjata, jos tämä tarvitsisi apua joko arkisemmissä asioissa tai muuta tukea. Esiin nousi myös toive, että he oppisivat mikä on luonnollinen tapa keskustella nuorten kanssa seksuaalisuudesta ja millä tasolla he voisivat asiasta nuoren kanssa puhua.

Kyselyn vastausten pohjalta lähdimme rakentamaan koulutusiltamme sisältöä. Ensin päätimme aihealueet: seksuaalikasvatus, seksuaalinen kehitys, median luoma kuva seksuaalisuudesta sekä seksuaalista väkivaltaa kohdannut nuori. Tämän jälkeen ideoimme rohkeasti erilaisia osallistavia elementtejä, joita halusimme käyttää perinteisen diaesityksen ohella. Lopulta koulutusiltaan valikoituivat kuvakortit, visa (Liite 2.) ja kaksi eri videota. Jokainen ryhmäläinen sai itselle oman aihealueen, johon haki pohjaksi teorial tietoa ja rakensi tiedon pohjalta keskeiset asiat, jotka halusi vapaaehtoistyöntekijöille esittää. Laadimme ja valitsimme osallistavat oppimismenetelmät yhdessä ryhmän kesken.

Koulutusilta pidettiin 20.11.2014 Helsingin Mikaelin seurakunnan tiloissa Kontulan Kaarikujan kerhohuoneistossa. Paikalle saapui yhteensä 7 vapaaehtoista; osa oli toiminut vapaaehtoisena jo pidemmän aikaa ja osa oli saman vuoden kurssilaisia. Koulutusilta lähti käyntiin sillä, että kävimme läpi WHO:n sekä Väestöliiton määritelmät seksuaalisuudesta ja tämän jälkeen jokainen sai valita esillä olleista kuvakorteista sen, joka

omasta mielestään kuvasi jotenkin seksuaalisuutta. Kävimme kortit yhdessä läpi niin, että jokainen sai perustellen kertoa, miksi valitsi kyseisen kortin. Iltaa jatkoimme kertomalla mihin seksuaalikasvatuksella pyritään ja miten seksuaalikasvatus toteutuu kouluissa nykypäivänä. Seuraavaksi pidimme visan, jonka kysymykset pohjautuivat koulu-terveyskyselyn vuoden 2013 tietoihin. Jokainen sai täyttää oman paperin yksin tai yhdessä. Visaan olimme valinneet meidän mielestämme mielenkiintoisimmat faktatiedot lähinnä liittyen nuoren seksuaalikäyttäytymiseen. Tarkoituksena oli visan avulla herätellä vapaaehtoistyöntekijöitä miettimään, miten keskeisiä asioita seksuaalisuus ja seksuaalikäyttäytyminen ovat nuoren elämässä. Jatkoimme iltaa käymällä seksuaalisen kehittymisen eri vaiheet läpi. Tämän jälkeen pidimme tauon.

Toisella puoliskolla käsitelimme ensin aihetta median luomasta seksuaalisuuskuvasta. Tämän aihealueen tiimoilta katsoimme herättelevän videon mainonnasta ja sen mahdollisista vaikutuksista. Illan päätteeksi kävimme vielä läpi, miten kohdata seksuaalista väkivaltaa kokenut nuori. Aihealue pohjustettiin videolla, jossa nuori tyttö kertoi oma-kohtaisen tarinan lapsena kokemastaan seksuaalisesta kaltoinkohtelusta. Tämän jälkeen kävimme konkreettisia esimerkkejä, miten kohdata tällainen nuori. Illan päätteeksi keräsimme vielä kirjalliset palautteet vapaaehtoistyöntekijöiltä.

5 Projektin arviointi

5.1 Koulutusillan arviointi

Koulutusillan kestoksi oli suunniteltu korkeintaan kaksi tuntia, mutta aikataulu ei aivan pitänyt ja koulutus kesti n. kaksi tuntia ja 15 minuuttia. Koulutuksen venyminen johtui siitä, että emme olleet riittävän tarkkaan etukäteen aikatauluttaneet koulutuksen sisältöä ja kestoja. Aika tuntui loppuvan koulutuksen edetessä, joten kahdelle viimeiselle aiheelle jäi liian vähän aikaa ja ne käytiin läpi hieman liian nopeasti ajan loppumisen vuoksi. Nuoren kehitystä käsittelevä osio olisi voinut olla hieman tiivistetymmpi, kun nyt se vei ison osan koulutuksen ajasta. Olisimme myös voineet osan meidän kättilöopiskelijoiden vetämästä aiheen esittelystä vaihtaa enemmän osallistavaan aiheen käsittelytapaan, jotta olisimme saaneet vielä enemmän keskustelua aikaiseksi. Loppuillasta oli havaittavissa koulutukseen osallistuvien väsymistä, koska koulutus oli pitkä ja moni oli tullut koulutukseen oman työpäivänsä tai opiskelupäivänsä jälkeen. Osallistavan osuuden lisääminen koulutukseen olisi voinut lisätä myös vireyttä.

Keräsimme koulutusiltaan osallistuneilta vapaaehtoistyöntekijöiltä palautetta koulutusil-
lasta. Kirjallisen palautteen antoivat kaikki 7 koulutusiltaan osallistunutta. Itä-Helsingin
Saappaan toiminnasta vastaava Juha Kasari antoi meille tilaisuuden jälkeen suullisen
palautteen. Palautteissa keuhuttiin videoita, jotka esitimme liittyen aiheeseen, sekä kou-
lutuksen sanottiin olevan kattava ja monipuolinen. Esittämiemme tilastotietojen kerrot-
tiin olevan yllättäviä yhdessä palautteessa. Yhdessä palautteessa toivottiin lisää inter-
aktiivisuutta ja yhdessä keuhuttiin toiminnallisuutta. Yhdessä palautteessa toivottiin, että
olisi keskitytty vielä enemmän loppupään aiheisiin ("nuoret ja media" sekä "väkivaltaa
kokeneen nuoren kohtaaminen"), yhdessä palautteessa taas todettiin seksuaalirikosasi-
oiden olleen melko rankka aihe. Toivottiin myös enemmän asiaa nuoren kohtaamisesta.
PowerPoint-esityksen dioilla sanottiin olevan välillä liikaa tekstiä ja koulutuksen pituus
oli liian pitkä. Palautteista käy ilmi samat asiat, joita itsekin pohdimme arvioidessamme
koulutusiltaa ja koulutusmateriaalia.

5.2 Mitä haasteita kohtasimme

Yksi isoin haasteemme innovaatioprojektissa oli ryhmäläistemme jäsenten aikataulujen
yhdistäminen. Myöskin projektin deadline oli tiukka, joten projektia piti tehdä monta
tuntia viikossa, eivätkä siihen riittäneet pelkästään projektin työstämiseen merkityt
lukujärjestyksen perjantaipäivät.

Innovaatioprojektin viestintä toi myös oman haasteensa projektin työstämiseen ja in-
formaation saamiseen. Informaatiota oli välillä haastavaa etsiä Metropolian intranetin
työtilasta, koska tietoa oli todella paljon, eikä viestin ydin aina tullut selväksi infosta.
Useimmiten eri tiedotteet tulivat myös hyvin lyhyellä varoitusajalla, jolloin niiden to-
teuttamiseen ei jäänyt riittävästi aikaa. Meidät esimerkiksi ohjattiin ensin tekemään
minuutin pituinen videopätkä projektistamme ja esittämään noin viiden minuutin pitui-
nen pitchaus projektistamme. Näiden lisäksi meidän olisi tullut tehdä työpaja Myllypu-
ron tapahtumaan, jossa olisimme voineet markkinoida projektiamme paikalle saapu-
neille vieraille. Loppujen lopuksi meille ilmoitettiin viikkoa ennen tilaisuutta, että teem-
mekin pelkästään pitchauksen ja videon. Meille myös kerrottiin, että videopätkämme
tulevat näkymään Myllypuron kampuksella viikon ajan tilaisuuden jälkeen. Kuitenkaan
tuomallemme videolle ei olisi ollutkaan käyttöä, joten päätimme näyttää sen tilaisuus-
dessa pitämämme viiden minuutin pitchauksen yhteydessä.

Myllypuroon tekemämme videon hienosäätö meni tiukoille, koska Itä-Helsingin Saappaan vapaaehtoistyöntekijöille järjestämämme koulutustilaisuus oli Myllypuron tapahtumaa edeltävänä iltana. Tästä koulutusillasta tarvitsimme materiaalia videoon, jonka vuoksi saimme tehtyä videon loppuun vasta myöhään koulutuksen jälkeen. Loppujen lopuksi video kuitenkin valmistui ajallaan ja saimme videolle haluamamme materiaalin.

Haasteeksi osoittautui myös koulutustilaisuutemme pituus, jonka tarkoitus oli kestää puolitoista–kaksi tuntia. Tilaisuus kuitenkin venyi vähän yli kaksituntiseksi. "Nuorten seksuaalisuus" -tilaisuuden puheenaiheet, esimerkiksi "nuoret ja media" osoittautuivat tunteita ja keskustelua herättäviksi osallistujien keskuudessa, joten aikaa meni myös keskusteluun.

5.3 Missä onnistuimme

Mielestämme projektimme oli kokonaisuudessaan hyvin onnistunut. Tiukka aikataulu laitoi jokaisen ryhmämme jäsenen yhdessä ja erikseen tiukoille, mutta olemme lopputulokseen tyytyväisiä. Varmasti merkittävä tekijä onnistumisellemme oli hyvä pohjatyö. Tähän sisältyi ennen kaikkea selkeän projektisuunnitelman teko; vaikka se oli alkuun tuskaista luoda, auttoi se kokonaisuuden hahmottamisessa ja näin työmme loppuun viemisessä. Projektisuunnitelmaan oli myös helppo palata projektin eri vaiheissa.

Kuultuamme projektin aikataulutuksesta teimme heti alkuun hyvän suunnitelman, jossa kävi ilmi, mitä haluamme milloinkin saada valmiiksi. Aikataulun suunnitteleminen neljän hengen ryhmässä oli jonkin verran haasteellista, mutta pienien uhrauksien myötä saimme sovittua päiviä, jolloin teemme työtä. Suunnitelman tekeminen auttoi pysymään aikataulussa ilman suurempia kommelluksia. Jaoimme myös tiimin jäsenille eri aihealueita, joista hakea tietoa: näin eri aikataulutkaan eivät suoranaisesti estäneet työn etenemistä. Tiedon etsiminen, löytäminen ja analysointi onnistuivat hyvin. Haimme tietoa eri tietokannoista, muun muassa Väestöliiton sivuilta ja huomasimmekin työtä tehdessä, että aiheesta löytyisi tietoa vaikka useampaan koulutusiltaan.

Aikataulun sopimisen myötä sovimme myös jo melko varhaisessa vaiheessa projektin vastuutehtävät ja koulutusillan vastuut. Näin työmäärä pyrittiin jakamaan ryhmän jäsenille tasapuolisesti ja jokainen pystyi jo hyvissä ajoin valmistautumaan omaan osuuteensa. Tämä taas tarkoitti sitä, että koulutusillassa jokainen "tiesi paikkansa", jolloin

ilta oli selkeä kokonaisuus. Projektin onnistumisen kannalta oleellista oli myös tiimin keskinäinen toimivuus. Kun neljä erilaista ihmistä laittaa yhteen, on haasteena mielipiteiden ja työtapojen poikkeavuus, joka voi aiheuttaa eripuraa. Tiukan aikataulun luomasta stressistä huolimatta tiimimme toimi pääosin sopusoinnussa keskenään ja saimme projektin etenemään aikataulun mukaan.

Työmme on käyttäjälähtöinen, sillä kysyimme ensin Juha Kasarilta, minkälainen innovatiivinen projekti olisi Itä-Helsingin Saappaalle tarpeellinen. Myös vapaaehtoistyöntekijöille tehty kysely tekee työstämme käyttäjälähtöisen; näin selvitimme kohderyhmämme mielenkiinnon ja tarpeen koulutusiltaa varten, emmekä vain puhuneet asioista, joita oletimme heidän haluavan kuulla tai jotka meidän mielestämme oli mielenkiintoisia.

Projektin myötä emme onnistuneet ainoastaan hyvän koulutusillan luomisessa, vaan saimme myös samalla oppia innovatiivisesta projektityöskentelystä. Tämä on varmasti tärkeä taito tulevaisuuden kannalta, sillä innovatiivisuus on osa tätä päivää ja projektityöskentelyä tehdään jokaiselta yhteiskunnan osa-alueella. Vaikka innovaatioprojektissa ideana olisi yhdistää eri osaamisalueita, jotta saataisiin mahdollisimman innovatiivinen lopputulos, niin neljän kättilön osaaminenkin oli innovatiivista. Saimme silti hyvää oppia tiimityöskentelystä erilaisten ihmisten kanssa, jolloin on opittava tekemään kompromisseja ja kuuntelemaan toisen mielipidettä. Tästä on hyötyä tulevaisuuden työpaikoillamme, päätimme sitten työskennellä missä hyvänsä.

Lähteet

- Kolari, Tuula 2007. Nuorten kokemuksia kouluterveydenhoitajan toteuttamasta seksuaalikasvatuksesta. 10. Pro gradu - tutkielma. Tampereen yliopisto, lääketieteellinen tiedekunta, hoitotieteen laitos.
- Lehtinen, Sini-Tuulia 1997. Vapaaehtoistoiminta – kasvava voimavara? Näkökulmia ammattityöhön. 20. Kansalaisareena ry. Mainosmakasiini, Tampere.
- Muller, Michael J. – Wildman, Daniel M. – White, Ellen A. 1993. Participatory design. Communications of the ACM - Special issue Participatory Design 36 (6). 26.
- Nelikenttäänalyysi-SWOT 2014. Suomen Riskienhallintayhdistys. Verkkodokumentti <<http://www.pk-rh.fi/index.php?page=swot>>. Luettu: 29.10.2014.
- Palveluoperaatio Saapas. Helsingin Mikaelin seurakunta. Verkkodokumentti. <<https://www.helsinginseurakunnat.fi/seurakunnat/mikael/toiminta/palveluoperaatio-saapas.html#>>. Luettu 21.10.2014.
- Porkka, Suvi-Tuuli 2009. Työnohjaamisen taito, Oppikirja vapaaehtoistyön työnohjaajalle. 60–61. Suomen Mielenterveysseuran julkaisu.
- Perustelumuistio-innovaatorahasto 2013. Verkkodokumentti. <<http://www.google.fi/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=2&ved=0CCUQ-FjAB&url=http%3A%2F%2Fwww.hel.fi%2Fstatic%2Ftaske%2Fjulkaisut%2F2013%2FPerustelumuistio-innovaatorahasto-2013.pdf&ei=RmFTVNDCMsnxaI6lgrgF&usq=AFQjCNGJsxWeiiH76Hyf2OBTIunSBsEFEA&bvm=bv.78677474,d.d2s>>. Luettu 31.10.2014
- Salasuo, Mikko 2007. Atomisoitunut sukupolvi. Helsinki: Helsingin kaupungin tietokeskus. Luettavissa verkossa: <www.hel.fi/hel2/tietokeskus/julkaisut/.../07_10_31_Tutk_7_Salasuo.pdf>. Luettu 22.10.2014
- Sanders, Elizabeth B. -N. 2002. From user-centered to participatory design approaches. Teoksessa Frascara, Jorge 2002. Design and the Social Sciences: Making Connections 1–2. Lontoo: Taylor & Francis.
- Suomen Kättilöliitto 2013. IhmiSeksi, materiaalia 12-18 - vuotiaiden nuorten kanssa työskenteleville seksuaalikasvatusta varten. Helsinki.
- THL 2014. Seksuaaliterveys. Verkkodokumentti. <<http://www.thl.fi/fi/tutkimus-jasiantuntijatyo/vaestotutkimukset/kouluterveyskysely/tulokset/tulokset-aiheittain/seksuaaliterveys>>. Luettu 22.10.2014. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos.
- Vapaaehtoistoiminta. Kansalaisareena ry. Verkkodokumentti. <<http://www.kansalaisareena.fi/index.php?sivu=tovapaahttoim#VetoiSuomesa>>. Luettu 22.10.2014.
- Vredenburg, Karel – Mao, Ji-Ye – Smith, Paul W. – Carey, Tom 2002. A Survey of User-Centered Design Practice. Design Methods 4 (1). 472.
- Väestöliitto 2014a. Vanhemmuus. Verkkodokumentti. <<http://www.vaestoliitto.fi/vanhemmuus/>>. Luettu 29.10.2014.

Väestöliitto 2014b. Seksuaalinen kehitys. Verkkodokumentti.
<http://www.vaestoliitto.fi/seksuaalisuus/tietoa-seksuaalisuudesta/ammattilaiset/tietopankki/seksuaalinen_kehitys/>. Luettu
22.10.2014.

Kysymykset Itä-Helsingin Saappaan vapaaehtoistyöntekijöille

1. Oletko vapaaehtoistyötä tehdessäsi kohdannut nuorta, joka on avautunut seksuaalisuuteen liittyvistä aiheista? Mistä nuori on halunnut keskustella?
2. Onko sinulla vapaaehtoistyöntekijänä ollut helppo vastata nuoren kysymykseen / huoleen seksuaalisuudesta?
3. Mitä haluaisit oppia seksuaalisuudesta?
4. Mistä seuraavista aiheista kuulisit mieluiten? Valitse kaksi vaihtoehtoa.
  - a. Nuoren seksuaalinen kehitys
  - b. Nuoren seksuaalinen suuntautuminen
  - c. Nuoren seurustelu ja seksuaaliset kokemukset
  - d. Nuoret ja median luoma kuva seksuaalisuudesta
  - e. Seksuaalista väkivaltaa kokenut nuori
  - f. Jokin muu, mikä?

Kouluterveyskysely-visa

Kyseinen valtakunnallinen kysely on tehty kouluissa vuonna 2013. Se kerää tietoa mm. nuorten terveystottumuksista ja koetusta terveydestä. Kyselyyn vastaa joka toinen vuosi n. 200 000 8.- ja 9.-luokkalaista, sekä lukioiden ja ammatillisten oppilaitosten 1. ja 2. vuoden opiskelijaa. Valitse yksi vaihtoehto.

1. Kuinka monelle peruskoululaiselle on melko tai erittäin vaikeaa kieltäytyä seksistä päihtyneenä?

- a. 23 %
- b. 18 %
- c. 20 %

2. Kuinka monen lukiolaisen mielestä olisi melko tai erittäin helppoa kieltäytyä sellaisesta seksuaalikäyttäytymisestä, jota he eivät halua?

- a. 96 %
- b. 60 %
- c. 22 %

3. Kuinka moni yläastelainen on kokenut seksuaalista väkivaltaa joskus tai toistuvasti?

- a. 14 %
- b. 21 %
- c. 16 %

4. Kuinka moni yläastelainen poika on ollut sukupuoliyhdyntänsä viiden tai useamman kumppanin kanssa?

- a. 19 %
- b. 23 %
- c. 36 %

5. Kenelle seuraavista on helpointa keskustella toisen tai molempien vanhemman kanssa seksuaalisuuteen liittyvistä asioista?

- a. ammattioppilaitoslaisille
- b. lukiolaisille
- c. peruskoululaisille

6. Ammattikoulun tytöistä lähes puolet seurustelee vakituisesti?

- a. oikein
- b. väärin

7. Kuinka monta yläastelaista on ollut sukupuoliyhdyntä?

- a. 22 %
- b. 42 %
- c. 64 %

8. Kuinka monta ammattioppilaitoksen opiskelijaa on ollut sukupuoliyhdyntä?

- a. 22 %
- b. 42 %
- c. 64 %

9. Kuinka moni lukiolaisista EI ole käyttänyt ehkäisyä viimeisimmässä yhdynnässä?

- a. 7 %
- b. 16 %
- c. 13 %

10. Kuinka moni yläastelaisista on kokenut joskus seksuaalista loukkaavaa nimittelyä (esim. huorittelua tai homottelua tai kehon loukkaavaa arvostelua)?

- a. 40 %
- b. 60 %
- c. 30 %

